

exchange about importer's solvency; financial guarantees could be provided to an importer for a complex of goods and services; represent interests of participants in international institutions.

As a conclusion advantages and disadvantages of the associations are given by the author. On the one hand the associations are flexible with external environment, have clear segmentation interests and decentralized management. On the other hand state agencies, including foreign ones, could have bigger financial support. In this regard the associations could lose competition with them so it is inappropriate to reject state support to ECA. It is rationally to create the associations as part of state policy.

In Ukraine creation of the export credit agency could affect not only the financing and insurance of export which could help exporting companies to increase volumes of export, but it could lead to an improvement in economic and social sphere as well as in the whole country.

Keywords: *business associations, export credit agency, export credit insurance, lending, models of export financing.*

УДК 330.341.1(477)

Т.І. Ніколенко

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Ключові слова: *глобальна конкурентоспроможність, міжрегіональне співробітництво, національна інноваційна система, інновації, інноваційний процес, інноваційна стратегія, високотехнологічна продукція, наукові кадри, ВВП.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світового господарства відбувається під активним впливом науково-технічного прогресу, що призводить до формування економік нового типу і до постійного загострення конкуренції основою чого виступає створення національних інноваційних систем та інтенсифікація міжрегіонального співробітництва, що забезпечує країнам якісне економічне зростання, сприяє підвищенню їх міжнародної конкурентоспроможності і дозволяє займати гідне місце у світовому співтоваристві.

У зв'язку з бурхливим розвитком євроінтеграційних процесів України та прагненням увійти до кола економічно і технологічно розвинених країн, однією з найголовніших економічних проблем сьогодення є проблема досягнення світового рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки через формування власної інноваційно-інвестиційної моделі на основі розвитку національної інноваційної системи та активного міжрегіонального співробітництва.

Нині соціально-економічний розвиток України, як і усіх інших країн, що пережили перехідний період, характеризується відсутністю системного підходу у формуванні цілісної національної інноваційної системи, що проявляється у низькому рівні застосування інновацій, як одного з головних чинників підвищення конкурентоспроможності країни і слугують прискоренню, перманентності інноваційного процесу та розвитку, ефективності функціонування інноваційної системи.

Аналіз основних наукових досліджень. Серед фундаментальних досліджень присвячених проблемам становлення національної інноваційної системи у контексті підвищення конкурентоспроможності національної економіки можна виділити праці провідних науковців: І.Алексеева, О.Амоши, Ю.Бажала, В.Гейця, Н.Гражевської, Я.Жаліла, В.Мунтіяна, А.Поручника, А.Наумовця, В.Семиноженка, В.Сіденка, Л.Федулової, А. Яковлевої, О.Шкіня та інших.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження інтеграційних процесів та міжрегіонального співробітництва знайшли своє відображення в працях як вітчизняних, так зарубіжних вчених: О. Беленького, З. Герасимчук, Б.Губського, В. Євдокименка, Х.Зіберта, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, С.Мочерного, О. Рогача, А. Румянцева, О.Ткача та інших.

Однак, незважаючи на те, що існує значна кількість наукових праць із визначеної проблематики, не повною мірою є дослідженими проблеми підвищення міжнародної конкурентоспроможності національної інноваційної системи країн у контексті міжрегіонального співробітництва

Метою статті є дослідження впливу інноваційної складової на конкурентоспроможності України та визначення основних напрямків формування стратегії розвитку національної інноваційної системи в Україні в умовах міжрегіонального співробітництва.

Виклад основного матеріалу.

В останні десятиріччя у світі відбувся перехід від статичних і динамічних конкурентних переваг до інноваційних, досягнення яких перш за все пов'язане з переходом країн на інноваційний шлях з метою досягнення якісно нового рівня соціально-економічного розвитку. Місце країни в міжнародному співтоваристві все більш визначається станом освіти, обсягами використання досягнень науки й техніки, ефективністю інтеграції факторів виробництва, капіталу, інформаційних та інтелектуальних ресурсів. [2]

Враховуючи той факт, що інновації та інноваційні процеси перетворилися на стратегічний фактор економічного розвитку, можна зазначити, що саме ці процеси і стали каталізатором у формуванні національних інноваційних систем розвинених країн, а згодом і у формуванні національних моделей інноваційних систем інших держав, залежно від їх національних особливостей соціально-економічного розвитку і наявного економічного потенціалу.

Слід відмітити, що в Україні тільки розпочався процес формування національної інноваційної системи і поки що функціонують лише окремі її елементи, зв'язки між якими слабкі. Тому для зростання національної конкурентоспроможності України необхідна постійна спрямованість її економіки на пошук, здійснення і впровадження нововведень, тобто, на інноваційний шлях розвитку, адже існує пряма залежність між конкурентними перевагами національної економіки та її спроможністю впроваджувати інновації.

Необхідно відмітити, що тип моделі НІС не є визначальним для темпів інноваційного розвитку країни і рівня її конкурентоспроможності, про що свідчить Індекс глобальної конкурентоспроможності, який розраховується за методикою Всесвітнього економічного форуму на основі комбінації загальнодоступних даних і результатів глобального опитування керівників компаній. [10]

За оцінками експертів, Україна у даному рейтингу демонструє середні результати для групи країн, які переходять від першої стадії (основа розвитку конкурентоспроможності є виробничі ресурси) до другої стадії (конкурентоспроможність базується на факторах підвищення ефективності), і у яких обсяг ВВП на душу населення становить від 2000 дол. США до 3000 дол. (в Україні за

підсумками 2016 року ВВП склав 2194 дол. США на душу населення). [8]

Середня оцінка конкурентоспроможності у даній групі дозволяє зробити висновки, що крім Азербайджану, який є беззаперечним лідером у цій групі, Україна відстає від Кувейту, Російської Федерації. У той же час, демонструються кращі показники конкурентоспроможності у порівнянні з Алжиром, Бутаном, Монголією. [8]

Загальний бал розвитку національної економіки за семибальною шкалою у 2016–2017 рр. становив 4.1 бала, що відповідає 85-й позиції у рейтингу глобальної конкурентоспроможності серед 138 країн світу. Слід зазначити, що порівняно з попереднім роком Україна втратила шість позицій (2015-2016 рр. – 79 місце). Нашими безпосередніми сусідами за рейтингом конкурентоспроможності є Намібія (84 позиція) та Греція (86 позиція), випередивши яку, ми спромоглися зайняти передостаннє місце серед країн ЄС. Рейтинг України у глобальному рейтингу конкурентоспроможності країн представлений на рисунку 1.

Як свідчать результати підрахунку індексу глобальної конкурентоспроможності України за 2016-2017 рр., країна відкотилась назад за всіма трьома групами складових рейтингу, але найбільшого падіння зазнала в групі індексів «підсилювачі продуктивності», де втратила 9 позицій і опинилася на 74-му місці.

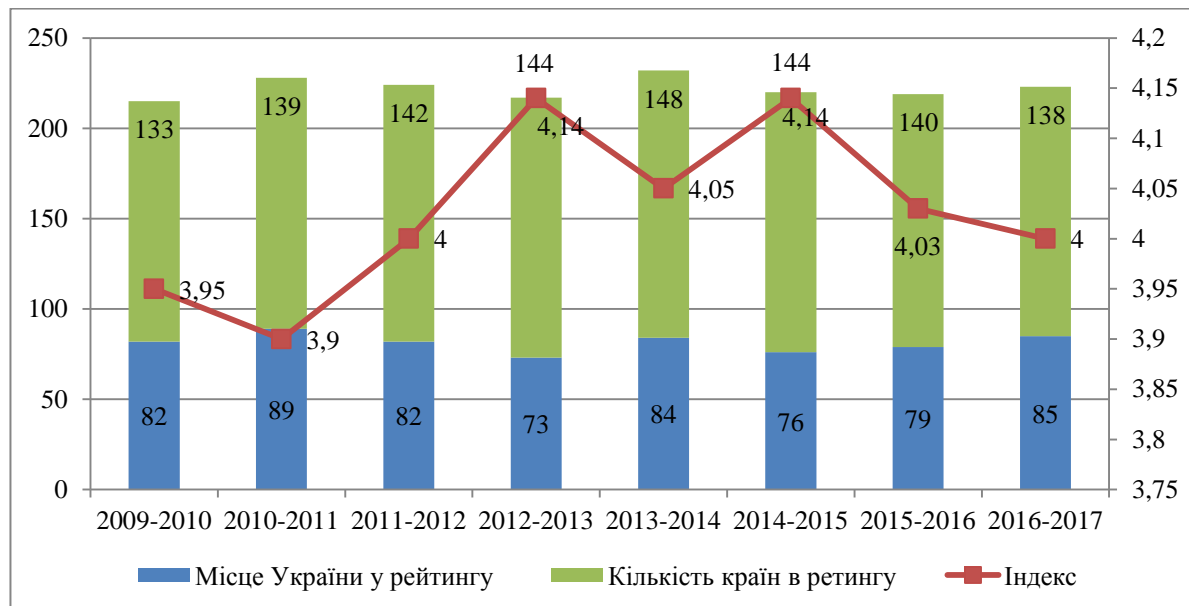

Рис. 1. Динаміка рейтингу України в індексі глобальної конкурентоспроможності (GCI) Всесвітнього економічного форуму [13]

Слід зазначити, що для України, як для країни «перехідного етапу» важливим є активізація розвитку міжрегіонального співробітництва, тобто конкурентоспроможність держави визначається її здатністю набувати високого конкурентного статусу у міжнародних економічних відносинах. [3]

Враховуючи той факт, що Україна дедалі більше втягується в процеси інтеграції та глобалізації, та основними економічними партнерами України сьогодні залишаються країни ЄС та Азії, проведемо порівняльний аналіз складових глобального індексу конкурентоспроможності України та зазначених регіонів (рис. 2).

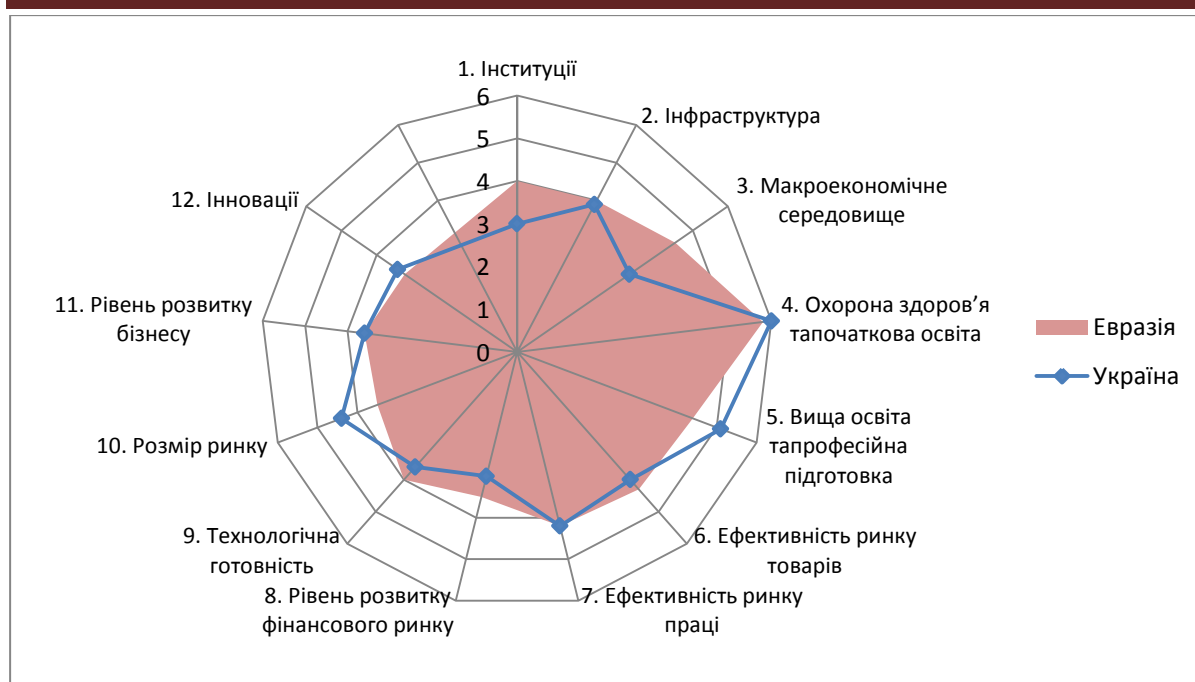

Рис. 2. Порівняльна характеристика позицій України і Євразії в глобальному рейтингу конкурентоспроможності 2016-2017 рр. [13]

Таким чином, порівняння України з країнами Євразії, дозволяє зробити наступні висновки:

По-перше, Україна помітно відстає за складовими, які формують базу конкурентоспроможності. Загальна оцінка України за субіндексом «базові вимоги» становить 4, що менше середньої оцінки у групі (4,7). Україна показує найгірші результати за трьома з чотирьох базових складових конкурентоспроможності, з них найбільше відставання спостерігаються за компонентами «Інституції» і «Макроекономічне середовище». За складовою «Охорона здоров'я та початкова освіта» країна оцінена вище середнього ніж в цілому у Євразії. [7]

По-друге, Україна в цілому демонструє відносно високі показники за субіндексом «Підсилювачі ефективності»: загальна оцінка 4 проти середньої 3,9 в досліджуваній групі. Тим не менш, прогрес за окремими компонентами в групі «Підсилювачі ефективності» неоднорідний. Україна має помітні конкурентні переваги з таких складових, як «Розмір ринку» (4,4 бали проти 3,5) і «Вища освіта та професійна підготовка» (5,1 бали проти 4,4). Треба також зазначити схожість в ефективності ринку праці. У той же час, спостерігається відставання за такими важливими компонентами як «Ефективність ринку товарів» (4 бали проти 4,3), «Розвиненість фінансового сектору» (3 бали проти 3,5) та «Технологічна готовність» (3,6 бали проти 4). [7]

По-третє, Україна випереджає середній рівень Євразії за таким компонентом конкурентоспроможності, як «Інновації» (3,4 бали проти 3,2) та має однакові бали за субіндексом «Рівень розвитку бізнесу».

Також необхідно відмітити, що Україна володіє доволі сильними позиціями з огляду усіх аспектів інноваційної діяльності, а саме це наявність освітньої та наукової інфраструктури, населення з вищою освітою, кваліфікованих кадрів і ринку праці, порівняно середня патентна активність та інтенсивність НДДКР і технологічні можливості промислових підприємств. [5]

Таким чином, в умовах активного впливу міжрегіонального співробітництва та євроінтеграційної спрямованості економічного розвитку, Україна за рівнем конкурентоспроможності перебуває на середніх позиціях у розвитку інновацій та володіє достатньо високим інноваційним потенціалом. [12]

Варто констатувати, що інноваційний розвиток національної економіки за своєю суттю передбачає функціонування економіки країни в режимі національної інноваційної системи. У свою чергу, підвищення конкурентоспроможності залежить від стану розвитку національної інноваційної системи, а саме від технологічної модернізації національної економіки, підвищення рівня інноваційної активності товаровиробників, виробництва інноваційної продукції, застосування передових технологій і методів управління господарською діяльністю для покращання добробуту людини та забезпечення стабільного економічного розвитку. [11] Таким чином, постає необхідність проведення комплексного аналізу динаміки розвитку національної інноваційної системи України за основними показниками, серед яких: наукові кадри, фінансування науки, інноваційна діяльність підприємств.

Одним з найважливіших складників науково-технічного потенціалу є наукові кадри. За даними досліджень проведених ООН на початку XXI століття, Україна посідала одне з перших місць у світі за кількістю наукових співробітників. Але, незважаючи на те, що у міжнародних рейтингах Україна лідирує за рівнем освіти, а Глобальний індекс інновацій позитивно оцінює потенціал України щодо інноваційного розвитку, чисельність фахівців, що виконують науково-технічні роботи в країні мають тенденцію стабільного зниження, що підтверджують дані Державної служби статистики України (рис.3), згідно з якими з початку незалежності кількість організацій, які виконують наукові дослідження скоротилась майже на 30% та на кінець 2016р. становила 972 організації. Чисельність науковців за той самий період скоротилась на 78,4%, половина цього падіння (36,2%) приходить на останні 10 років (з 100245 у 2007 році до 63864 осіб у 2016 році). [5]

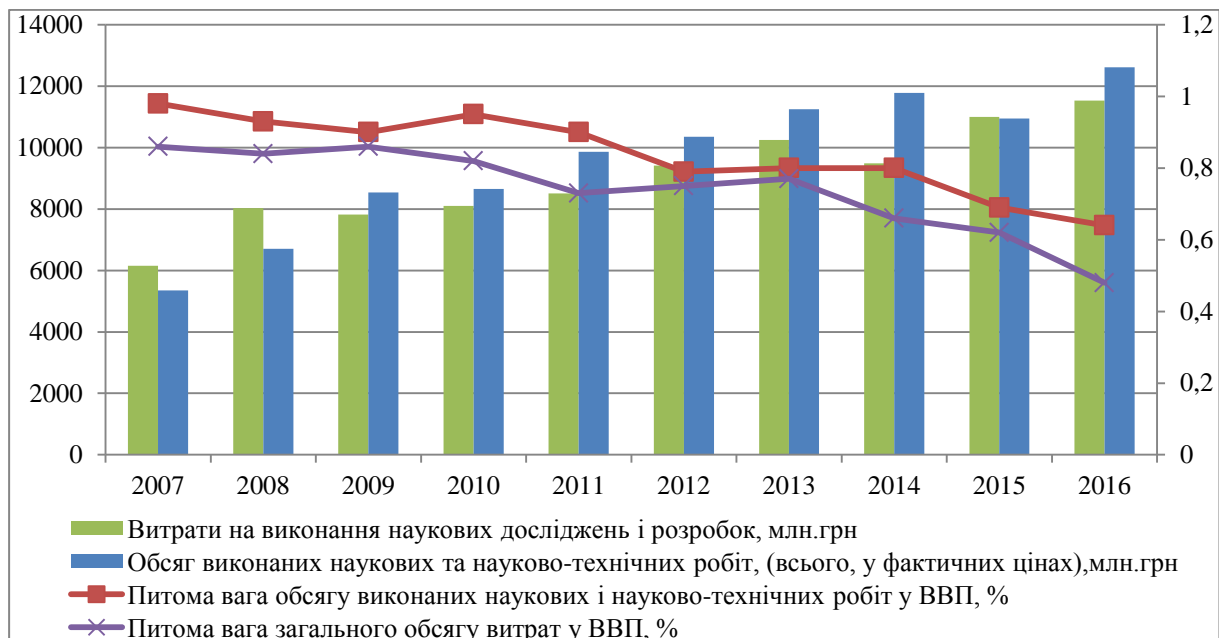

Рис. 3. Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт, 2007-2016 рр. [4]

Вимір продуктивності інноваційної діяльності в Україні, який можна оцінити за допомогою показників виконаних наукових та науково-технічних робіт та реалізованої інноваційної продукції, також демонструє негативну тенденцію. Аналіз показників виконаних наукових та науково-технічних робіт, а також їх питомої ваги у ВВП (рис. 3) засвідчує, що навіть при зростаючих обсягах виконаних наукових та науково-технічних робіт (за останні 10 років обсяг зріс на 7256,4 млн. грн.), їх питома вага у ВВП постійно знижується (з 0,98% у 2007 р. до 0,64% у 2016 р.). Це дає підстави стверджувати, що обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт не є впливовим фактором збільшення ВВП України. [1]

За розрахунками, питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,48%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,16%. За даними Євростату, у 2015р. середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС-28 у ВВП становив 2,03%. Більшою частка витрат на дослідження та розробки була у Швеції – 3,26%, Австрії – 3,07%, Данії – 3,03%, Фінляндії – 2,9%, Німеччині – 2,87%, Бельгії – 2,45%, Франції – 2,43%. [4] З урахуванням викладеного, варто зазначити, що в Україні спостерігається зменшення фінансування науки. При цьому жодного разу за останні 10 років (2007-2016 рр.) не спостерігалось досягнення граничного значення (1,7% ВВП) при якому можна стверджувати про істотний вплив науки на розвиток економіки. Світовий досвід підтверджує, що тільки коли витрати на науку складатимуть більше ніж 0,9% ВВП, тільки тоді наука стане спроможна виконувати економічну функцію, але якщо зазначений показник дорівнюватиме менше ніж 0,4 % ВВП, то наука в країні зможе виконувати лише соціокультурні функції.

Рівень розвитку конкурентоспроможності національної інноваційної системи України визначається темпами впровадження новітніх науково-технічних розробок на підприємствах, рівнем розвитку наукоємного виробництва, ефективністю та динамічністю інноваційних процесів у промисловості. Зазначимо, що повільний розвиток інноваційних процесів у промисловості України сьогодні не відповідає завданням стратегічного розвитку України.

Статистичний аналіз стану активності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств у 2007-2016 роках показав доволі низьку сприйнятливість вітчизняного бізнесу до інновацій технологічного характеру. Про це свідчить той факт, що упродовж останніх 10 років частка промислових підприємств, що займались інноваційною діяльністю у загальній кількості промислових підприємств України у 2016 році дорівнювала 18,9%, що на 1,5% більше ніж у 2015 році, тоді як у країнах Євросоюзу середнє значення інноваційної активності підприємств сягає 40 - 45% від їх загальної кількості. Розробка і впровадження інновацій у 2016 році здійснювали лише 16,6% підприємств вітчизняної промисловості.

Дослідження показників впровадження нових прогресивних технологічних процесів і освоєння виробництва нових видів техніки свідчить, що починаючи з 2012 року спостерігається падіння зазначених показників. Показово те, що дані темпи падіння перевищують темпи падіння виробництва інноваційної продукції.

Аналіз створення передових технологій, під якими розуміють технології та технологічних процеси показав, що ступінь їх новизни також недостатньо високий, тобто незважаючи на нагальну потребу запровадження прогресивних технологічних процесів, здійснення автоматизації та механізації проводиться вкрай низькими темпами та незначними обсягами.

Слід також зазначити, що ситуація, яка склалася, ускладнюється ще тим, що переважна кількість підприємств проводить фінансування інноваційної діяльності завдяки використанню власних коштів (у 2016 – на 96,4%), що й досі залишається чи

не найголовнішим джерелом інвестування, саме ці витрати складають найбільшу частку у витратах в промисловості. Так, протягом 2016 року на інновації підприємства витратили 23229,5 млн. грн., що на 9415,8 млн. грн. більше ніж у 2015 році. На придбання машин, обладнання та програмного забезпечення витрачено 19,8 млрд. грн. (2015р. – 11141,3 млн. грн.), на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 2458 млн. грн (2015р. – 2039,5 млн. грн.). [4]

Отже, зміни у структурі інноваційних витрат у промисловості України свідчать про тенденцію до автономії підприємств утворенні та реалізації інновацій, що супроводжується послабленням зв'язків між підсистемами генерації і реалізації знань та зменшенням ринкових стимулів розвитку інноваційної інфраструктури. [10]

Таким чином, з проведеного дослідження можна зробити висновок, що сьогодні показники стану розвитку національної інноваційної системи в Україні продовжують бути винятково на низькому рівні, а це є наслідком того, що організаційне забезпечення розвитку НІС ще перебуває на стадії реформування [10]. Тому для України, в умовах постійно зростаючого впливу інновацій на сучасний стан світової економічної системи та інтенсифікації процесів міжрегіонального інноваційного співробітництва, українським необхідним, якомога швидше, запровадити ефективну стратегію розвитку НІС (рисунок 4), що дозволить забезпечити досягнення високого міжнародного конкурентного статусу країни на світовому ринку в довгостроковій перспективі.

Так, система генерації знання, що включає проведення досліджень та освіти, забезпечує створення нового знання й певною мірою відповідає за використання його в економіці країни. Система використання знання, яку утворюють різноманітні підприємства, що впроваджують інновації, й виробники інноваційної продукції, безпосередньо споживає нове знання в процесі взаємодії із системою генерації знань. Взаємозв'язок цих систем забезпечує їм пріоритетність як у технологічному, так і в інноваційному розвитку. Водночас важлива роль у стратегії розвитку НІС надається створенню належної матеріально-технічної бази та формуванню інноваційного потенціалу країни. Особливе місце в стратегії відводиться державі, яка постає «універсальним гравцем» в інноваційно-технологічному розвитку — виробником і споживачем інновацій та є відповідальною за проведення інституційно-правових реформ (рисунок 4). [9]

Інноваційна інфраструктура сприяє утворенню сталих взаємозв'язків і мереж, що забезпечують поєднання елементів НІС й перетворення знання на інновацію. Вона включає сукупність підприємств, організацій установ, об'єднань їх, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо) [6]

Нині в Україні функціонують лише окремі, не пов'язані між собою, елементи національної інноваційної системи. Це пов'язане не тільки із чинниками загальної економічної кризи, але й із багатьма іншими *факторами*, а саме: різким скороченням бюджетних коштів, що спрямовуються державою на фінансування розвитку інновацій; низьким рівнем впровадження у виробництво результатів досліджень, і розробок; недостатньою взаємодією науково-дослідного і підприємницького середовища; втратою інтелектуального потенціалу країни; старінням наукових кадрів; зниженням обсягів ВВП і промислового виробництва; скороченням інвестицій; старінням основних виробничих фондів та інше.

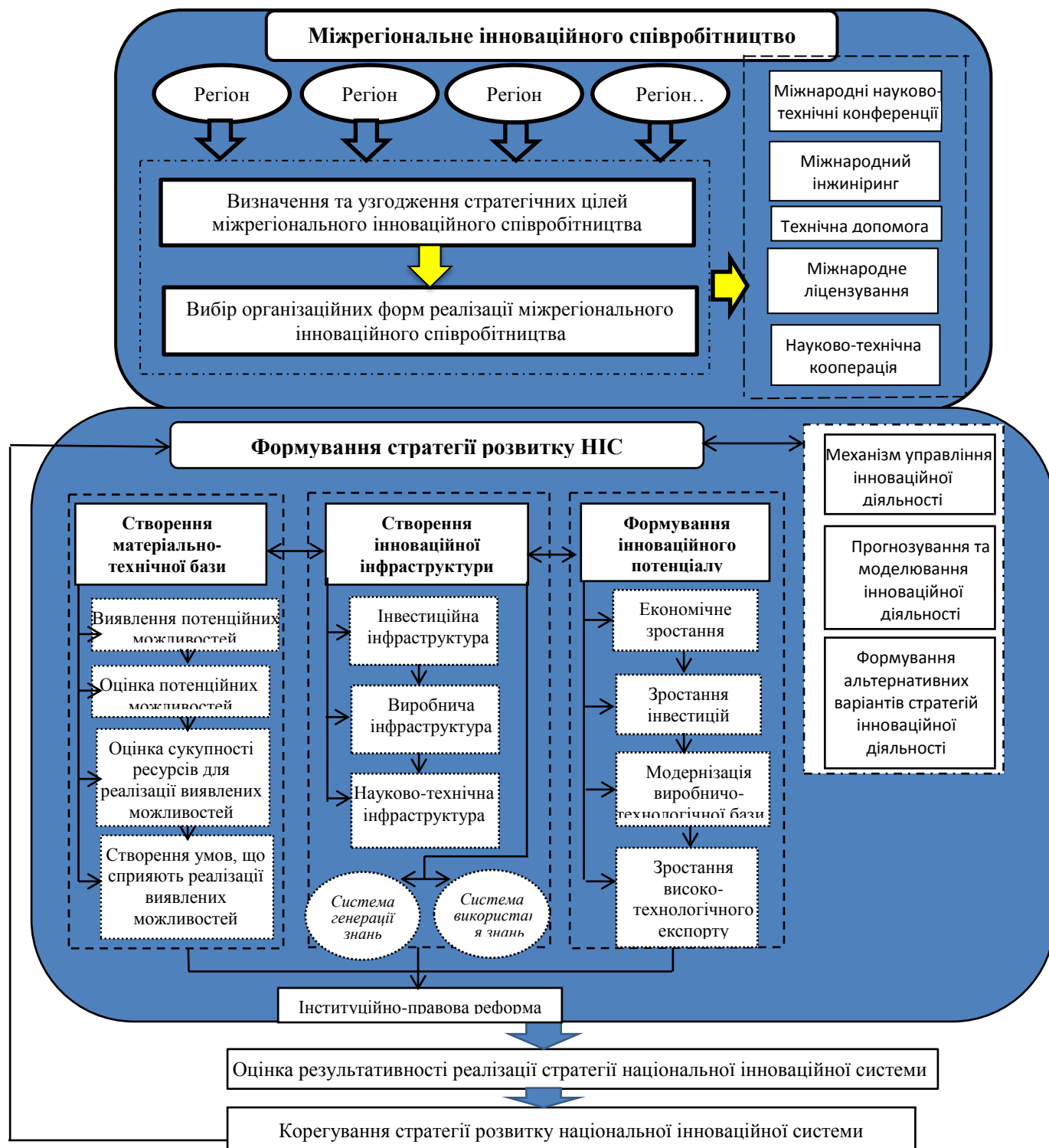

Рис. 4. Стратегія формування НІС України в умовах міжрегіонального інноваційного співробітництва

Таким чином, згідно розробленої стратегії, створення ефективно функціонуючої національної інноваційної системи повинна включати наступні першочергові завдання:

- реформування системи органів управління інноваційним розвитком на загальнодержавному, галузевому й регіональному рівнях;

- розробка й реалізація заходів щодо створення умов функціонування інноваційної сфери;
- формування сучасної системи взаємовідносин між наукою, виробництвом і освітою;
- удосконалення методів комерціалізації й трансферу технологій в результаті формування національної системи венчурного фінансування;
- формування умов забезпечення охорони інтелектуальної власності й захисту інформаційної сфери;
- трансформація структури національного господарства, зокрема, за рахунок підвищення ролі високотехнологічних і наукомістких галузей;
- надання державної підтримки різного роду науково-технічним й інноваційним структурам;
- вихід України на світовий ринок інтелектуальних продуктів, наукомістких товарів і послуг;
- підвищення ефективності й глибини залучення України до процесу міжрегіонального співробітництва.

Висновок. Утвердження стратегії розвитку національної інноваційної системи є безальтернативним шляхом для України на шляху забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних виробництв та включення до процесів міжрегіонального інноваційного співробітництва на правах рівноправного суб'єкта. Також це дасть змогу прискорити поступ України на шляху інтеграції до Європейського Союзу і вийти до кола економічно та технологічно розвинених країн світу.

Список використаної літератури

1. Артеменко Л.В. Особливості національної інноваційної системи України в контексті економічної безпеки [Електронний ресурс] / Л.В. Артеменко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_11_13; Artemenko L.V. Osoblyvosti natsionalnoi innovatsiinoi systemy Ukrainy v konteksti ekonomichnoi bezpeky [Elektronnyi resurs] / L.V. Artemenko // Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_11_13

2. Богма О.С. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки / О.С. Богма, О.В. Болдуєва // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – №3 (7). – 2010. – С. 166-170; Bohma O.S. Rol innovatsii u zabezpechenni konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky / O.S. Bohma, O.V. Bolduieva // Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. – №3 (7). – 2010. – S. 166-170

3. Горник В.Г. Оцінка ролі та місця України у міжнародних економічних відносинах [Електронний ресурс] / В.Г. Горник // Економіка та держава. – 2011. – № 3/1. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2011/36.pdf; Hornyk V.H. Otsinka roli ta mistsia Ukrainy u mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh [Elektronnyi resurs] / V.H. Hornyk // Ekonomika ta derzhava. – 2011. – № 3/1. – Rezhym dostupu: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2011/36.pdf

4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Макогон Ю. Стратегія інноваційного розвитку України в контексті інтеграції до Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Ю. Макогон,

Є.Медведкіна // Журнал Європейської економіки. – 2008. – Т.7. – №1. – С. 43-56. – Режим доступу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/387/1/t7_1_ukr.pdf; Makohon Yu. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy v konteksti intehtratsii do Yevropeiskoho Soiuzu [Elektronnyi resurs] / Yu. Makohon, Ye.Medvedkina // Zhurnal Yevropeiskoi ekonomiky. – 2008. – Т.7. – №1. – С. 43-56. – Rezhym dostupu: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/387/1/t7_1_ukr.pdf

6. Механізми державного управління науково-технологічною сферою (світовий та вітчизняний досвід) / [Мусіна Л. А., Кваша Т. К., Березна Н. В. та ін.] – К.: УІНТЕІ, 2009. – 216 с.; Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia naukovotekhnolohichnoiu sferoiu (svitovyi ta vitchyzniani dosvid) / [Musina L. A., Kvasha T. K., Berezna N. V. ta in.] – К.: UINTEI, 2009. – 216 s.

7. Ніколенко Т.І. Інвестиційно-інноваційна діяльність України як умова забезпечення конкурентоспроможності економіки / Т.І. Ніколенко // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Економіка. – 2013. – Вип. 5. – С. 35-43.; Nikolenko T.I. Investytsiino-innovatsiina diialnist Ukraini yak umova zabezpechennia konkurentospromozhnosti ekonomiky / T.I. Nikolenko // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomika. – 2013. – Vyp. 5. – S. 35-43

8. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/>; Ofitsiyni sait Vsesvitnoho ekonomichnoho forumu [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://reports.weforum.org/>

9. Россоха В.В. Шляхи забезпечення інноваційно-технологічного розвитку / В.В.Россоха, Д.О.Соколов // Агроінком. – 2009. – №7-9. – С.48-56; Rossokha V.V. Shliakhy zabezpechennia innovatsiino-tekhnologichnoho rozvytku / V.V.Rossokha, D.O.Sokolov // Ahroinkom. – 2009. – №7-9. – S.48-56

10. Харченко О.С. Організаційно-економічний механізм розвитку національної інноваційної системи: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.03 / Харченко Олександра Сергіївна. – Маріуполь, 2015. – 221с.; Kharchenko O.S. Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm rozvytku natsionalnoi innovatsiinoi systemy: dys. ... kand. ekonom. nauk: 08.00.03 / Kharchenko Oleksandra Serhiivna. – Mariupol, 2015. – 221s.

11. Шарко І.О. Інноваційний рейтинг України: міжнародні оцінки та порівняння / І.О. Шарко, О.І. Гуторов // Всеукраїнський науковий журнал: «Актуальні проблеми інноваційної економіки». - № 2. – 2017. – С.15-20.; Sharko I.O. Innovatsiyni reitynh Ukrainy: mizhnarodni otsinky ta porivniannia / I.O. Sharko, O.I. Hutorov // Vseukrainskyi naukovyi zhurnal: «Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky». - № 2. – 2017. – S.15-20.

12. Юринець З.В. Інноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності економіки України: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.03 / Юринець Зорина Володимирівна. – Львів, 2016. – 519 с.; Yurynets Z.V. Innovatsiini stratehii v systemi pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy: dys. ... kand. ekonom. nauk: 08.00.03 / Yurynets Zoryna Volodymyrivna. – Lviv, 2016. – 519 s.

13. The Global Competitiveness Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2016-2017/>

Стаття надійшла до редакції 15.10.17.

T. Nikolenko

COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN NATIONAL INNOVATIVE SYSTEM IN THE CONTEXT OF INTERREGIONAL COOPERATION IMPLEMENTATION

The research of national innovative system competitiveness in terms of interregional cooperation is carried out in the article. It is noted that taking into account the rapid

development of the European integration processes of Ukraine and its desire to enter the list of economically and technologically advanced countries, one of the main actual economic problems is the problem of achieving the world level of national economy competitiveness through the formation of its own innovation and investment model on the basis of the national innovative system and active interregional cooperation development.

As a result of a comprehensive survey of Ukraine's rating on the global competitiveness index over the past 10 years, it is found out that there is a direct relationship between the competitive advantages of the national economy and its ability to implement innovations. The rating assessment also showed that the type of Ukrainian national innovative system model does not refer to the basic determinants that influence the pace of innovation development of the country and the level of its competitiveness.

Taking into account the fact that Ukraine is increasingly involved in the processes of integration and globalization, the main economic partners of Ukraine are the EU and Asia countries, the comparative analysis of the global competitiveness index components in Ukraine and the mentioned regions is conducted. The analysis showed a significant backwardness of the country by the components that form the basis of competitiveness, but alongside it, there are quite strong positions in terms of all aspects of innovation activity, namely the availability of educational and scientific infrastructure, population having higher education, skilled personnel and the labor market, relatively moderate patent activity and intensity of R&D and technological capabilities of industrial enterprises. Thus, it is pointed out that the characteristic feature of the Ukrainian innovation environment is, on the one hand, the presence of significant intellectual potential, and, on the other hand, the lack of conditions for its full implementation.

On the basis of the analysis it was proved that today the indicators of the national innovative system development in Ukraine continue to be exceptionally low, that is the result of the fact that the organizational securement of the national innovative system development is still at the stage of reformation. It is determined that in the context of constantly increasing influence of innovations on the current state of the world economic system and the intensification of interregional innovation cooperation processes, Ukraine urgently needs to introduce as soon as possible an effective strategy for the development of the national innovative system that will ensure achievement of the high international competitive status of the country on the world market in the long run. It is found out that so far in Ukraine there are only separate elements of the national innovative system that are not interconnected enough.

As a result of this research, the strategy of forming the national innovative system of Ukraine in terms of interregional innovation cooperation was worked out, which allowed to develop practical recommendations for the creation of the efficiently functioning national innovative system.

УДК 332.142.2

Н.В.Балабанова

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті на основі окремих економічних показників здійснено оцінку дисбалансів розвитку регіонів України; визначено, що саме територіальні відмінності виступають одним з головних об'єктів державної регіональної політики;